

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ 1821

Η συμβολή των Δωδεκανήσων στον αγώνα

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Στο πλαίσιο των σχολικών εκπαιδευτικών δράσεων και εκδηλώσεων για τον εορτασμό των διακοσίων χρόνων από την ελληνική επανάσταση του 1821-σημαντικό γεγονός της ελληνικής ιστορίας αλλά και σημείο αναφοράς για το ευρωπαϊκό και παγκόσμιο γίνεσθαι- , η Α τάξη του 2^{ου} Γυμνασίου Λέρου υλοποίησε τη δράση με τίτλο «Η συμβολή των Δωδεκανήσων στην επανάσταση του 1821». Η εν λόγω δράση στηρίζεται στη δημιουργία παρουσιάσεων σε μορφή (PPT) εμπλουτισμένη με οπτικοακουστικό υλικό. Η εύρεση του υλικού στο οποίο βασίστηκε η δράση αυτή καθώς και η καταγραφή του αποτελεί προϊόν συλλογικής προσπάθειας των μαθητών/τριών. Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να εξοικειώσει τους/τις μαθητές/τριες με τη δουλειά του ιστορικού, του ερευνητή και του αρχειονόμου ώστε να αναγνωρίσει την προσφορά της επανάστασης στην κατάκτηση της ελευθερίας και των αγαθών που αυτή συνεισέφερε σε επίπεδο πολιτισμού, γλώσσας, θρησκείας και αξιών.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ 1821

ΠΩΣ ΣΥΝΕΒΑΛΕ ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΚΑΣΟΥ ΣΤΗΝ
ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821

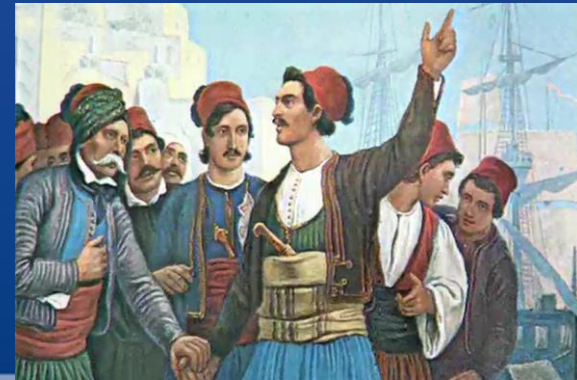
ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ 1821

Η ΚΑΣΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΝΗΣΙ ΤΟΥ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΤΙΟΤΕΡΟ ΑΠΟ ΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ. ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΑΡΠΑΘΟ. ΤΟ ΝΗΣΙ ΒΡΕΧΕΤΑΙ ΟΛΟΓΥΡΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΡΠΑΘΙΟ ΠΕΛΑΓΟΣ. ΤΕΛΟΣ Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΑΣΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΕΔΩ ΚΑΙ ΧΡΟΝΙΑ ΜΙΑ ΦΘΙΝΟΥΣΑ ΠΟΡΕΙΑ, ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΠΡΟΣ ΑΥΤΗΝ ΤΩΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΕΦΤΑΣΑΝ ΤΙΣ 12.000, ΕΝΩ ΣΗΜΕΡΑ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ 1.804

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ 1821

Η ΚΑΣΟΣ ΣΥΝΕΙΣΦΕΡΕ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821 ΔΙΝΟΝΤΑΣ ΣΤΟΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΣΤΟΛΟ ΟΛΑ ΣΧΕΔΟΝ ΤΑ ΠΛΟΙΑ ΤΗΣ, ΔΙΟΤΙ ΗΤΑΝ ΜΕΓΑΛΗ ΝΑΥΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΔΑ ΠΟΛΛΩΝ ΠΛΟΙΟΚΤΗΤΩΝ. ΕΠΙΚΕΦΑΛΗΣ ΤΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΤΕΘΗΚΕ Ο ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΕ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΣΟΥ. Ο ΣΤΟΛΟΣ ΑΥΤΟΣ ΒΟΗΘΗΣΕ ΠΟΛΥ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗ ΕΦΟΔΙΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΕΣ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΟΒΟΛΩΝΤΑΣ ΤΑ ΤΟΥΡΚΙΚΑ ΟΧΥΡΑ

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ 1821

Η ΚΑΣΟΣ ΤΟ 1820 ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΦΙΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ. ΤΑ ΚΑΣΙΩΤΙΚΑ ΚΑΡΑΒΙΑ ΠΛΕΟΥΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΡΟΔΟ ΜΕ ΞΕΔΙΠΛΩΤΕΣ ΤΙΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΕΣ ΤΟΥΣ ΣΗΜΑΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΟΒΟΛΙΣΜΟ ΤΟΥ ΦΡΟΥΡΙΟΥ ΤΗΣ, ΠΡΟΚΑΛΩΝΤΑΣ ΠΑΝΙΚΟ ΣΤΟΥΣ ΟΘΩΜΑΝΟΥΣ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ. ΤΟ 1824, Η ΑΡΜΑΔΑ ΤΟΥ ΜΕΧΜΕΤ ΑΛΗ, ΜΕΤΑΦΕΡΟΝΤΑΣ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΑΝΕΒΑΙΝΕΙ ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ. ΟΙ ΚΑΣΙΩΤΕΣ ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΟΤΙ ΘΑ ΕΙΝΑΙ Ο ΠΡΩΤΟΣ ΤΗΣ ΣΤΟΧΟΣ ΑΛΛΑ ΔΕΝ ΠΤΟΟΥΝΤΑΙ. ΟΧΥΡΩΝΟΥΝ ΤΟ ΝΗΣΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΜΙΑΣ ΠΙΘΑΝΗΣ ΑΠΟΒΑΣΗΣ ΤΩΝ ΟΘΩΜΑΝΩΝ.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ 1821

ΑΡΧΕΣ ΜΑΙΟΥ ΤΟΥ 1824 ΚΙ Ο ΕΧΘΡΙΚΟΣ ΣΤΟΛΟΣ ΖΩΝΕΙ ΤΗΝ ΚΑΣΟ. ΟΙ ΟΘΩΜΑΝΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΟΥΝ ΝΑ ΜΕΤΑΒΟΥΝ ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΚΑΙ Η ΚΑΣΟΣ ΑΠΑΝΤΑ ΜΕ ΤΑ ΚΑΝΟΝΙΑ ΤΗΣ. ΜΑ ΠΟΣΟ ΘΑ ΜΠΟΡΕΣΕΙ ΝΑ ΑΝΤΕΞΕΙ; ΓΡΑΦΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΖΗΤΟΥΝ ΑΠΕΓΝΩΣΜΕΝΑ ΒΟΗΘΕΙΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΤΡΑΓΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ. ΕΙΝΑΙ ΟΜΩΣ Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΟΥ ΕΜΦΥΛΙΟΥ ΣΠΑΡΑΓΜΟΥ. Η ΚΑΣΟΣ ΜΕΝΕΙ ΜΟΝΗ. Η ΕΧΘΡΙΚΗ ΑΡΜΑΔΑ ΑΦΟΥ ΑΝΑΣΥΝΤΑΧΘΕΙ, ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗ ΑΠΟ 35 ΑΚΟΜΑ ΠΛΟΙΑ ΑΡΧΙΖΕΙ ΤΗΝ ΑΣΦΥΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΑ ΜΕ ΕΠΙΚΕΦΑΛΗΣ ΤΟΝ ΧΟΥΣΕΪΝ ΜΠΕΗ.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ 1821

ΕΙΝΑΙ 27 ΜΑΙΟΥ ΤΟΥ 1824 ΗΜΕΡΑ ΣΑΒΒΑΤΟ. Η ΩΡΑ ΤΗΣ ΘΥΣΙΑΣ ΠΛΗΣΙΑΖΕΙ. ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΦΟΝΙΚΕΣ ΜΑΧΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΟΘΩΜΑΝΟΙ ΑΠΟΒΙΒΑΖΟΥΝ 200 ΑΝΔΡΕΣ ΣΕ ΕΡΗΜΙΚΗ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ ΓΙΑ ΝΑ ΚΥΚΛΩΣΟΥΝ ΤΟΥΣ ΗΡΩΙΚΟΥΣ ΜΑΧΗΤΕΣ. Ο ΧΟΥΣΕΙΝ ΒΓΗΚΕ ΣΤΗΝ ΞΗΡΑ ΜΕ 2000 ΣΤΡΑΤΟ. ΜΑΧΕΣ ΣΩΜΑ ΜΕ ΣΩΜΑ. Η ΚΑΣΟΣ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΑΤΕΛΕΙΩΤΕΣ ΜΑΧΕΣ ΑΙΜΑΤΟΒΑΜΕΝΗ ΝΙΚΑΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΘΩΜΑΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟ ΝΗΣΙ ΕΡΗΜΩΝΕΤΑΙ ΓΙΑ ΜΕΓΑΛΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

ΜΑΥΡΟ ΠΟΥΛΑΚΙ ΚΑΘΕΤΑΙ ΜΟΙΡΟΛΟΙ

Μαύρο πουλάκι κάθετα στης Κάσου τ' αγριοβούνι

βγάλλει φωνίτσα θλιβερή και μαύρο μοιρολόι

Μάνα, κλαμός και βουγκητός εις το νησί της Κάσου!

Η μάνα κλαίει το παιδί και το παιδί την μάνα κι ο αδελφός την αδελφή
κι ο άουρος την καλή του.

Μπας και πανούκλα πλάκωσε, μπας και σεισμός εγίνη

Ο Χουσεϊν επλάκωσεν από την Αίγυπτο.

Γίνονταν στοίβες τα κορμιά, τα αίματα ποτάμια

Σφάζουν τους γέρους και τις γριές κι όλα τα παλικάρια

Τις κοπελιές και τα μωρά στην φλότα τους μπαρκάρουν

Σκλάβους να τους πουλήσουν στης Μπαρμπαριάς τα μέρη. Και μια από
τις σκλάβες ήλεγε με θλιβερή φωνίτσα

«Χίλια κι αν κάμεις Χουσεϊν, χίλια κι αν μας πωλήσεις

Εμείς του Τούρκου το σπαθί εθ θα το φοηθούμε

Για θα μας κόψεις όλους μας, για θα λευτεριά θα 'ούμε !

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ 1821

Η Κάσος στην επανάσταση του 1821

<https://www.youtube.com/watch?v=JhE9pAQtkRs>

ΠΗΓΕΣ

www.greece2021.gr

www.el.wikipedia.org

www.kasos.gr

www.youtube.gr

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ 1821

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΑΤΜΟΥ 1821

ΠΑΤΜΙΟΙ ΠΟΥ ΕΠΑΙΞΑΝ ΠΡΩΤΑΡΧΙΚΟ ΡΟΛΟ ΣΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Στον μεγάλο ελληνικό αγώνα του 21 αφιερώθηκε ολόκληρο το ιερό νησί του Θεολόγου ακολουθώντας έξοχους Πατμίους, που έπαιζαν πρωταρχικό, ρόλο στην έναρξη της επανάστασεως.

Ονόματα μεγάλα, δοξασμένα που τα τίμησε η Ελλάδα και η Ιστορία και που η τιμή τους αντανακλά ίσια στο μικρό αλλά πολυτιμημένο νησάκι της Πάτμου: **Ξάνθος, Θεόφιλος, Πατριάρχης Αλεξανδρείας, Δημήτρης Θέμελης, Μιχαήλ Πάγκαλος, Μανώλης και Γεώργιος Καλός, Μανώλης Ξένος, Στέφανος Παλαιολόγος** κι άλλοι ακόμη πολλοί **Πάτμιοι** που πρόσφεραν πολύτιμες υπηρεσίες εντός και εκτός της Ελλάδος και σ' όλες τις μορφές του μεγάλου εθνικού αγώνα.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΞΑΝΘΟΣ

Σημαντικό ρόλο για την επανάσταση έπαιξε και ο **Μανώλης Ξάνθος**, του οποίου το όνομα είναι παντού γνωστό. Όμως δεν είναι γνωστές οι υπηρεσίες του στην πατρίδα όπως δεν είναι εντελώς ξεκαθαρισμένη και η θέση του ανάμεσα στους ιδρυτές και αρχηγούς της Φιλικής Εταιρίας.

Γεννήθηκε στην Πάτμο το 1772 και σπούδασε στην Πατμιάδα Σχολή, το περίφημο σχολείο της Πάτμου, απ' όπου πέρασαν ως δάσκαλοι του πνευματικού ελληνισμού.

Τον **Νοέμβρη του 1813** τον βρίσκουμε στην Οδησσό. Τότε, καθώς γράφει ο ίδιος στα Απομνημονεύματά του, γνωρίστηκε για πρώτη φορά με τους δυο πατριώτες από την Ήπειρο, τον Νικόλαο Σκουφά και τον Αθανάσιο Τσακάλωφ. Η μεγάλη αγάπη για την πατρίδα, ή κοινή αγωνία για την τύχη του ελληνισμού, ο κοινός πόθος για το μέλλον της πατρίδας, έδεσε στενά τους τρεις αυτούς φίλους, κι από τον συνδυασμό τους αυτόν ξεπήδησε κάποια νύχτα του **1814 η Φιλική Εταιρία**.

ΟΙ ΠΑΤΜΙΟΙ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ

Ο Μαρτίνος Ξάνθος

Η αναμνηστική
του Πατμίου
Φιλισού
'Εμμανουήλ
Ξάνθου.

ΟΤΑΝ ετύχησα κάποτε να περάσω τις εορτές τοῦ Πάσχα σὸ πανάγιο καὶ πανέμορφο νησί τῆς Πάτμου, ἕνας εὐγενέστατος καὶ πολυδιαβασμένος καλόγερος τῆς βασιλικῆς καὶ πατριαρχικῆς μονῆς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ὁ Προηγούμενος Μελέτιος Μαργιόλος, μὲ εἶπε σὲ μὰ ἀπὸ τις πολλὲς συνομιλίαις μας:

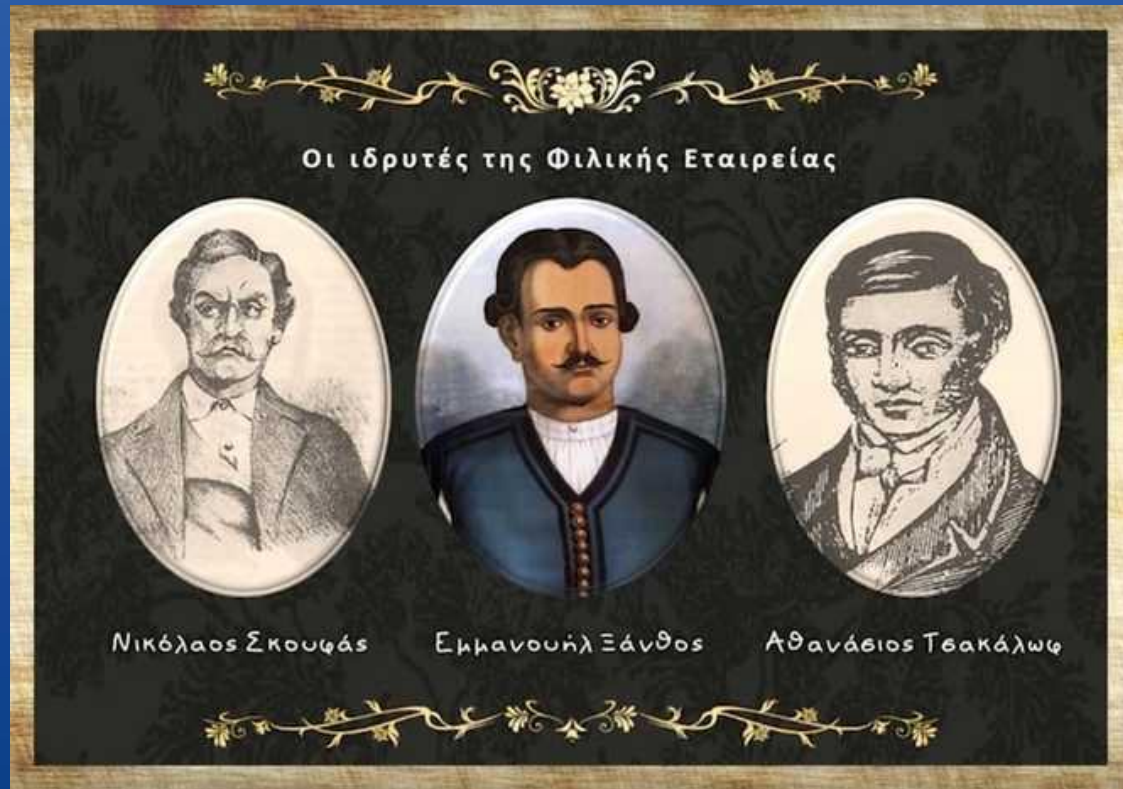
—«Ἐδῶ, σὸ νησί αὐτὸ τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως γεννήθηκε, ἀδελφέ μου, κ' εὐλογήθηκε ἡ μεγάλη ἐπανάστασις τοῦ ἑλληνικοῦ γένους».

Κι' ὅταν εἶδε κάποια ἔκπληξι σὸ πρόσωπό μου, ἐπρόσθεσε μὲ ἄλοφάνηρη Πατμιακὴν ὑπερηφάνεια:

—«Ὅ, τι εἶναι γιὰ τὸν Χριστιανισμὸ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ποῦ εἶδε τὸ μέγα ὄραμα καὶ ὑπηγόρευσε τὴν Θεϊαν Ἀποκάλυψιν ἐδῶ σὸ ἱερό του σπύλιου, παρόμοιος στίς ἀναλογίαις του εἶναι κ' ὁ Πάτμιος Ξάνθος γιὰ τὴν πολιτικὴν ἀνάστασι τοῦ Ἑλληνισμοῦ».

Ἐννοοῦσε προφανῶς ὁ σεβάσιμος φίλος μου, ὅτι ὁ συμπολίτης του Μαρτίνος Ξάνθος συνέλαβε πρῶτος τὸ πνεῦμα τοῦ καιροῦ του κ' ἐσχεδίασε μὲ σοφία καὶ τέχνη, αὐτὸς πρῶτος, τὴ θαυμαστὴν ὄργανοσι τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, ἡ ἠποία ἐσάρκωσε τὴν ἐνδιάθετη βούλησι τοῦ ὑποδόουλου ἔθνους, ἀπλώθηκε ὡς ἰσὸς ἀράχνης ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ὁμοεθνεῖς μας καὶ πολλοὺς Βαλκανίους, ἔδωσε θάρρος κ' αἰσιοδοξία σὸ ὑπόδουλο γένος κ' ἐσπρωξε τοὺς Ἕλληνας νὰ ζητήσουν τὴν ἐθνικὴν τους ἀνεξαρτησία μὲ τὰ ὄπλα τους καὶ

ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ-ΟΙ ΙΔΡΥΤΕΣ ΤΗΣ

ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΕΜ.ΞΑΝΘΟΥ ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΠΑΤΜΟΥ

Σημαντικός Πάτμιος ήταν επίσης και ο Δημητρίος Θέμελης, εμπόρος που έγινε μέλος της Φιλικής εταιρείας στο Γαλάτζι της Βλαχίας από τον αρχιμανδρίτη Παπαφλέσσα στα 1818. Υπήρξε και ένας από τα πιο δραστήρια μέλη της Φιλικής Εταιρείας κι έδρασε ως αντιπρόσωπος του Υψηλάντη στα Ψαρά, στην Μυτιλήνη, στις Κυδωνίες, στη Σμύρνη, στην Πάτμο, στην Κάσο, στη Σάμο και γενικότερα στα νησιά του Αιγαίου.

Στην επανάσταση πρόσφερε σημαντικές υπηρεσίες. Η τελευταία του υπηρεσία ήταν στο πολιορκημένο Μεσολόγγι ως μέλος της τριμελούς επιτροπής που κυβερνούσε την ηρωική πόλη μαζί με τον Ιωάννη Παπαδιαμαντόπουλο και τον Γεώργιο Κανναβό. Εκεί πέθανε από τις κακουχίες το 1826. Τις μεγάλες εθνικές υπηρεσίες του Θέμελη έγραψε ο Πάτμιος καθηγητής Μαλανδράκης στο βιβλίο του «Συμπληρωματικά σελίδες της ιστορίας της Ελληνικής Επανάστασεως» (Εν Αθήναις, 1929).

Μετά το τέλος της επανάστασεως, όταν η Πάτμος μαζί με τ' άλλα Δωδεκάνησα έμειναν έξω από τα όρια του μικρού ελληνικού κράτους όπως όρισαν οι μεγάλες δυνάμεις. Τότε μεγάλο πένθος έπληξε την Πάτμο καθώς ξαναγύρισαν στην σκλαβιά των Τούρκων μετά από δέκα χρόνια ελευθερίας.

Και στις 30 Ιουνίου του 1820 οι Πάτμιοι έστειλαν στον Κυβερνήτη Καποδίστρια μια έκκληση, η οποία βρίσκεται ακόμα και σήμερα στο μοναστήρι του νησιού και ήταν η εξής:

«Δεν περικυκλώνουσι πλέον σήμερα την Πάτμον ύδατα των θαλασσών, αλλ' όλη καταβρέχεται με τα πικρά και θλιβερά δάκρυά της. Δεν την σκεπάζει πλέον σήμερα ο ήλιος, ειμή το βαρύ σκότος της απελπισίας και της λύπης...».

Και απαριθμώντας τους ελληνοχριστιανικούς τίτλους της Πάτμου συνεχίζουν: «Ναι, δι' αγάπην της Χριστιανικής πίστεως, το έδαφος της Πάτμου είναι ιερόν. Επάνω εις αυτό εφάνη κατ' αναντίρρητον αλήθειαν ο ύψιστος Θεός λαλών προς τον Ευαγγελιστήν Ιωάννην, οπότε συνέγραφε το ιερόν Ευαγγέλιον και την αποκάλυψιν την θείαν... Και ο Αλέξιος Κομνηνός, ο αιίδιμος αυτοκράτωρ Κωνσταντινουπόλεως, σεβασθείς την αγιότητα του τόπου τούτου, έκτισεν επ' ονόματι του Ευαγγελιστού ιεράν μονήν, ήτις αιώνες υφούται επί της κορυφής της νήσου...».

Η Πάτμος εγεννήθη φαίνεται κατά θείαν πρόνοιαν όλως ιεράν, και οπότεν η κλασσική της Ελλάδος γη εσυγκαλύπτετο από τον μοχθηρότατον της αμαθείας ζόφον, πρώτοι οι κάτοικοι της Πάτμου προ εκατοντάδων χρόνων εσύστησαν σχολεία και μετέδωσαν αυτοί τα φώτα εις την εστίαν των Μουσών...».

Στολίδι στεφάνι και κόσμημα του Ελληνικού χώρου το ιερό νησί της Πάτμου ξεχωρίζει στο Αιγαίο και σ' όλο τον κόσμο σαν τόπος πνευματικός σφραγισμένος, ευλογημένος και κατ' εξοχήν από το αθάνατο ελληνοχριστιανικό πνεύμα.

ΚΩΣ

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ ΤΗΣ ΚΩ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ
ΤΟΥ 1821

Η ΚΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

Η Κως είναι ελληνικό νησί του Αιγαίου. Έχει πληθυσμό 33.388 (απογραφή 2011) κατοίκους και είναι το τρίτο μεγαλύτερο νησί της Δωδεκανήσου. Η Σημερινή Κως είναι ένα σύγχρονο τουριστικό νησί με πολλές δυνατότητες σε θέματα φαγητού, σπορ, εκδρομών, ψυχαγωγίας κ.α.

Η ΚΩΣ ΛΙΓΟ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Η Κως, πριν και μετά την επανάσταση, ήταν πολιορκιμένη από τους Τούρκους, δέχοντας οι Κώοι μεγάλη σκληρότητα απέναντί τους. Η νίκη των Ρώσων το 1774 στο Ρωσοτουρκικό πόλεμο και η συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή που ακολουθεί, βελτιώνουν τη θέση των Κώων στους οποίους δίνεται ελευθερία στη θρησκεία, στη μετανάστευση και δυνατότητα κάποιας αυτοδιοίκησης. Όμως τα βάσανά τους δεν τελειώνουν. Οι σφαγές, οι ατιμώσεις και λεηλασίες επαναλαμβάνονται με το νέο Ρωσοτουρκικό πόλεμο το 1787. Ο ιστορικός Πλάτανος του Ιπποκράτη γίνεται η κρεμάλα του λαού. Αποκορύφωμα της σφαγής αυτής αποτελεί ο αποκεφαλισμός του μητροπολίτη Ζαχαρία το 1798, ο οποίος στη συνέχεια ρίχνεται στη θάλασσα. **Το νησί ερημώνεται** και χρησιμοποιείται μόνο **σαν τόπος εξορίας** των τιτλούχων της Αυτοκρατορίας.

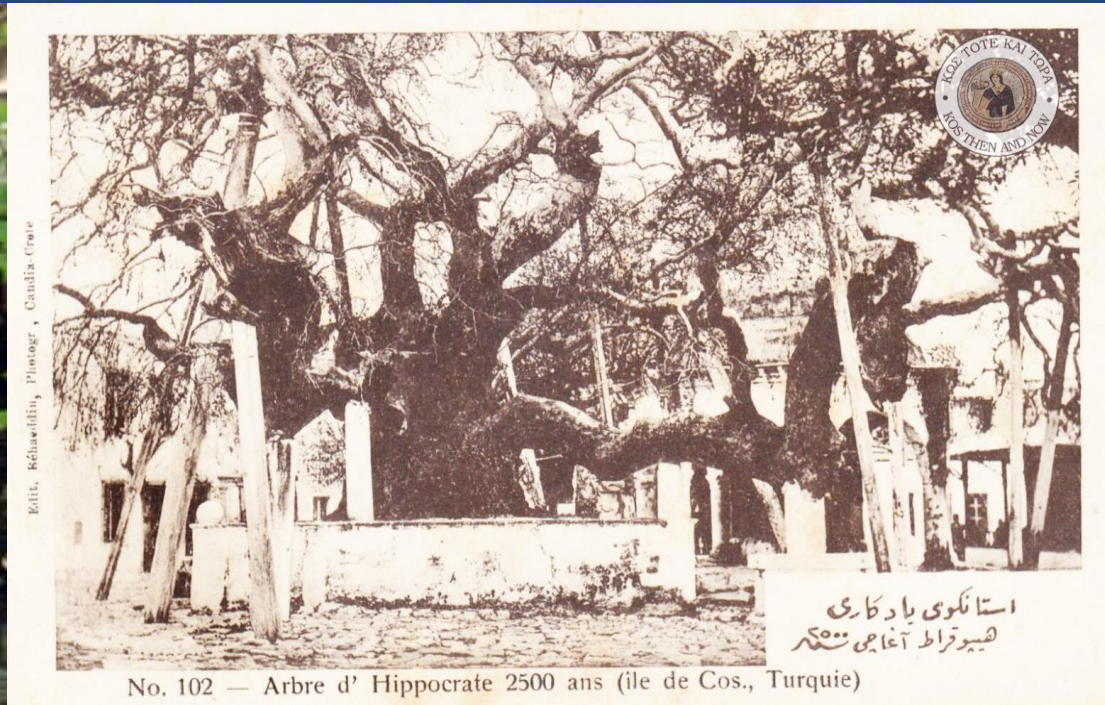
Σφαγές της Κω

Ρωσοτουρκικός
πόλεμος

Η ΚΩΣ ΤΟ 1821

Το 1821, η ώρα του μεγάλου ξεσηκωμού του Γένους για την πολυπόθητη λευτεριά του, οι Κώοι Σοφιανός, Χ' Γιώργης, Ζουλούφης και άλλοι διαφεύγουν και πυκνώνουν τις τάξεις της Φιλικής Εταιρείας. Λέγεται ότι μερικά πλοία της Κω με τα πληρώματά τους έσμιζαν με τα Υδραίικα στις 24 Ιουνίου του 1821, στον κοινό αγώνα. Ίσως το γεγονός αυτό να υπήρξε η αφορμή που οδήγησε τους Τούρκους να προβούν σε αντίποινα με τραγικές συνέπειες για τους χριστιανούς κατοίκους της Κω. Υπάρχουν μαρτυρίες για κρέμασμα 1.000 Κώων στον Πλάτανο, όπου πολλοί από αυτούς ήταν και ιερείς. Λέγεται ότι τρεις Κώοι ναύτες ήταν αυτοί που, τη νύχτα της 6^{ης} Ιουνίου του 1822, υπέδειξαν στον Κανάρη ποια ήταν η τουρκική ναυαρχίδα. Οι σφαγές συνεχίστηκαν σε όλη την περίοδο της Επανάστασης με αμείωτη ένταση με αποτέλεσμα να μειωθεί ξανά ο πληθυσμός του νησιού. Χαρακτηριστική είναι η αυτοθυσία του Αρχιεπισκόπου Γερασίμου Β' (1801-1838), ο οποίος με κίνδυνο της ζωής του και χάρη στην μεγάλη του ταπεινότητα έπεισε τον οθωμανό διοικητή του νησιού να σταματήσει τις σφαγές που είχαν ξεσπάσει μετά τη νίκη των Ελλήνων στη ναυμαχία του Γέροντα (29 Αυγούστου 1824)

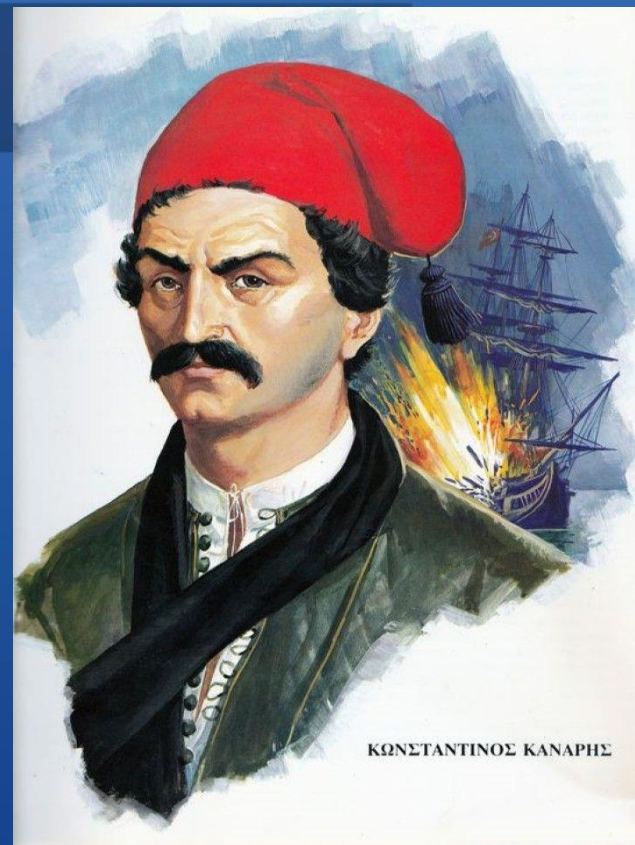

E. Litt. Réhœwiltin, Photogr., Caudia-Creze

No. 102 — Arbre d' Hippocrate 2500 ans (île de Cos., Turquie)

استانکوی یادکاری
سیوتراط آغامی

Πλάτανος του Ιπποκράτη

Πυρπόληση της ναυαρχίδας

Η ΚΩΣ ΜΕΤΑ ΤΟ 1821

Η ψυχή των Κώων δεν πτοείται, αλλά αντίθετα η αντίστασή τους μεγαλώνει. Τα μηνύματα της Επανάστασης προκαλούν ασυγκράτητο ενθουσιασμό, ώστε συντρέχουν την επανάσταση ενισχύοντάς την οικονομικά. Οι Τούρκοι υποπεύονται και παρακολουθούν τους πιο δραστήριους. Οι νέες σφαγές και οι λεηλασίες είναι η παράλληλη προσφορά του λαού στον αγώνα του Έθνους. Η θλίψη και η απαγοήτευση των Κώων φτάνουν στο αποκορύφωμα, όταν το πρωτόκολλο του Λονδίνου το 1830 αποκλείει τη Δωδεκάνησο από το νεοσύστατο Ελληνικό κράτος, με αντάλλαγμα την Εύβοια.

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΤΣΑΜΑΔΟΥ

Σε έρευνα των ιστορικών ημερολογίων των ελληνικών ναυμαχιών του 1821 βρήκαν στα ημερολόγια του Ύδραίου ναυμάχου του αγώνα Αναστασίου Τσαμαδού τις ακόλουθες πληροφορίες. Το πρωί της 29^{ης} Ιουλίου του 1821, γράφει ο Τσαμαδός, μια «σκαμπαβία» (βάρκα), από το σκάφος του, που ήταν αραγμένο στον κάβο της Κεφάλου, έβγαλε στο νησί 30 αρματωμένα παλληκάρια μαζί με τον Κρητικό παπά Ιερεμία Σιναΐτη, μέλος του πληρώματος, «δια να απαντήσουν τους Τούρκους και να λάβουν τας αναγκαίας ζωοτροφίας» (τρόφιμα). Και ο Τσαμαδός συνεχίζει: «Ωρα 2 ½ ήλθεν η σκαμπαβία αρματωμένη με όλα τα παλληκάρια, τα οποία αντεστάθησαν ανδρείως πολεμούντες και φυλάγοντες βάρδιαις εις το βουνό δια να ημπορέσουν οι επίλοιποι να πάρουν τα αναγκαία της ζωοτροφίας μας. Από το κείμενο αυτό του Τσαμαδού συμπεραίνουμε ότι προϋπήρξαν κάποιες επαφές και συνεννοήσεις των συντρόφων αγωνιστών του Έλληνα ναυμάχου με τους κατοίκους της Κεφάλου, για να μπορέσουν οι πρώτοι να βγουν στο νησί και να προμηθευτούν τρόφιμα κρυφά πια από τους Τούρκους, γεγονός που μας κάνει να πιστεύουμε ότι σίγουρα άγγιξε τους κατοίκους του μικρού και απομακρυσμένου χωριού της Κω ο σπινθήρας της Επανάστασης. Το τίμημα όμως το πλήρωσαν ακριβά οι χριστιανοί κάτοικοι της Χώρας (πόλης Κω), όπου το τουρκικό στοιχείο, καθώς ήταν πολυπληθές, φανατισμένο και πανίσχυρο, προέβη σε κάθε είδους φρικαλεότητες, οδηγώντας στην αγχόνη και στον εξανδραποδισμό πολλούς Κώους, όπως χαρακτηριστικά περιγράφουν οι συγγραφείς Rouqueville και Τρικούπης

Η ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗ ΡΟΔΟ

Η Τουρκοκρατία στη Ρόδο τυπικά ξεκινάει την 1η Ιανουαρίου 1523, με την αποχώρηση των Ιπποτών από το νησί, και λήγει την 5η Μαΐου 1912, με την κατάληψη της πόλης από τους Ιταλούς, διαρκώντας σχεδόν τέσσερις αιώνες.

Το Δεκέμβριο του 1522, οι Ιππότες ανίκανοι να ανταπεξέλθουν στην πολύμηνη πολιορκία, που επέβλεπε προσωπικά ο ίδιος ο Οθωμανός σουλτάνος Σουλεϊμάν ο Μεγαλοπρεπής, αναγκάστηκαν να συνθηκολογήσουν την παράδοση της Ρόδου και των υπολοίπων κτήσεων τους στο νοτιοανατολικό Αιγαίο. Παρότι κάποιοι γενίτσαροι παραβίασαν τις εντολές του σουλτάνου και εισέβαλαν στην πόλη στις 25 Δεκεμβρίου πραγματοποιώντας αρπαγές, λεηλασίες και βιασμούς, η τιμωρία των παραβατών περιόρισε τα έκτροπα κατά την παράδοση της πόλης. Ο ίδιος ο Σουλεϊμάν μπήκε στην πόλη δύο μέρες αργότερα, στις 27 Δεκεμβρίου [σημ.1] και αμέσως ξεκίνησε η διαπραγματεύση ανάμεσα στις δύο πλευρές για το τι θα πάρουν οι Ιππότες μαζί τους και τι θα παραμείνει στο νησί. Την 1η Ιανουαρίου 1523 οι Ιππότες επιβιβάστηκαν στα πλοία τους και ακολουθούμενοι από 3.000 – 4.000 Ρόδιους αποχώρησαν από το νησί.

Απεικόνιση του λιμένα της Κολώνας, 1836

LANDING PLACE IN A SMALL HARBOUR AT RHODES.

Την ίδια ημέρα ο Σουλεϊμάν προσευχήθηκε στην εκκλησία του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου και διαβάστηκε το «Χάπτι Σεριφί» με το οποίο ο ναός μετατράπηκε σε τζαμί. Ο σουλτάνος παρέμεινε στο νησί έως τις 25 Ιανουαρίου και σε αυτό το χρονικό διάστημα προσπάθησε να οργανώσει τη νέα του κτήση. Όρισε το χαράτσι, ίδρυσε μεντρεσέ, ιμαρέτ [σημ. 2], διόρισε ιμάμηδες και καθόρισε τα βακούφια [σημ. 3]. Μεριμνήσε για τους τραυματίες του πολέμου, έδωσε αμοιβές και μοίρασε τιμάρια στους αξιωματούχους. Φεύγοντας άφησε διοικητή του νησιού τον γενίτσαρο Ιμπραήμ Αγά.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, μαζί με τους Ιππότες αποχώρησαν από τη Ρόδο 3.000 – 4.000 Έλληνες. Όσοι παρέμειναν στην πόλη εξαναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους και να μετακινηθούν έξω από το οχυρωμένο τμήμα της. Έτσι γύρω από τα τείχη δημιουργήθηκαν τα λεγόμενα «μαράσια» - επρόκειτο για συνοικίες που στην καρδιά τους είχαν μια ενορία, μπροστά από την οποία περνούσε μια οδός που κατέληγε στο οχυρωμένο τμήμα της πόλης και τα σπίτια βρίσκονταν γύρω από την ενορία σε στενά «σοκάκια». Μέσα στο οχυρωμένο τμήμα της πόλης επιτρεπόταν να ζουν σε δικές τους ξεχωριστές συνοικίες οι Εβραίοι και οι Τούρκοι έποικοι που ήρθαν τα επόμενα χρόνια να καλύψουν το κενό των Ελλήνων.

Απεικόνιση του ανατολικού τμήματος του νησιού
με τις όχθες της Μ.Ασίας στον ορίζοντα, 1836

Παρόλο που δεν επιτρεπόταν στους Έλληνες να κατοικούν μέσα στο τειχισμένο τμήμα της πόλης, τους επιτρεπόταν η είσοδος κατά τη διάρκεια της ημέρας για να εργαστούν. Κάποιοι μάλιστα διατηρούσαν και καταστήματα. Σε κάθε περίπτωση πάντως, το βράδυ έπρεπε να περάσουν έξω από τα τείχη πριν κλείσουν οι πύλες, διότι υπήρχε φρουρά που απειλούσε με σκληρή τιμωρία τους παραβάτες.

Στην ύπαιθρο πέρα από την πόλη της Ρόδου, ο πληθυσμός κατοικούσε σε χωριά και ήταν αμιγώς ελληνικός. Οι Τούρκοι έποικοι τελικά δημιούργησαν συνοικισμούς και έξω από τα τείχη, στα περίχωρα της πόλης.

Απεικόνιση της πόλης, 1836

Πολύ σημαντικό στοιχείο για τον Ελληνισμό της Ρόδου και όλων των υπόλοιπων νησιών ήταν η εξαίρεση των χριστιανών από το παιδομάζωμα, που φαίνεται πως ήταν ένας από τους όρους της συνθηκολόγησης. Σε μια προσπάθεια να ανακοπεί το κύμα φυγής Ελλήνων και ξένων από τα νησιά ο σουλτάνος αποφάσισε μια πενταετή απαλλαγή από την καταβολή φόρων, ενώ εξειδικευμένοι τεχνίτες αλλά και πολεμιστές δέχονταν δελεαστικές προτάσεις από τους Τούρκους αξιωματούχους για να μην αποχωρήσουν.

Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας η Ρόδος αποτέλεσε έδρα ξεχωριστής επαρχίας, του Σαντζακίου της Ρόδου

Σημειώσεις

Σημείωση 1: Λέγεται πως ο Σουλεϊμάν μπήκε στην πόλη από την πύλη του Αγίου Αθανασίου και διέταξε αυτή η είσοδος να σφραγιστεί. Η πύλη παρέμεινε κλειστή έως το 1922, όταν ξανανοίχτηκε από τους Ιταλούς. Έτσι οι Ροδίτες της απέδωσαν το όνομα «*Καινούρια Πόρτα*».

Σημείωση 2: Το ιμαρέτ είναι ένας από τους όρους που χρησιμοποιήθηκαν για τα δημόσια φτηνά εστιατόρια που χτίστηκαν σε όλη την Οθωμανική Αυτοκρατορία από το 14ο έως το 19ο αιώνα. Αυτά τα δημόσια εστιατόρια ήταν συχνά μέρος ενός μεγαλύτερου συγκροτήματος που ήταν γνωστό ως βακούφι, το οποίο θα μπορούσε να περιλαμβάνει ξενώνες, τζαμιά, καραβανσεράι και κολέγια. Τα ιμαρέτ παρείχαν δωρεάν τροφή σε συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες ανθρώπων και σε ατυχή άτομα. Τα ιμαρέτ δεν εφευρέθηκαν από τους Οθωμανούς, αλλά αναπτύχθηκαν από αυτούς ως εξαιρετικά δομημένα κτιριακά συγκροτήματα. Παρ' όλ' αυτά, τα ιμαρέτ δείχνουν μια εκτίμηση των μουσουλμανικών θρησκευτικών διδασκαλιών για φιλανθρωπία που υπάρχει στο Κοράνι.

Σημείωση 3: Το βακούφι είναι δωρεά, συνήθως κτηματική, η οποία παραχωρείται σύμφωνα με τον ισλαμικό νόμο, για μουσουλμανικούς θρησκευτικούς ή φιλανθρωπικούς σκοπούς, χωρίς πρόθεση ανάκτησης των περιουσιακών στοιχείων. Η δωρεά περιουσιακών στοιχείων μπορεί να κατέχεται από φιλανθρωπικό ίδρυμα. Το πρόσωπο που κάνει τη δωρεά είναι γνωστό ως waqif, δωρητής. Στο οθωμανικό δίκαιο και αργότερα υπό τη Βρετανική Εντολή της Παλαιστίνης, το βακούφι ορίστηκε ως επικαρπία κρατικής γης της οποίας τα κρατικά έσοδα είναι εξασφαλισμένα σε ευσεβή ιδρύματα. Αν και βασίζεται σε αρκετά χαντίθ και παρουσιάζει στοιχεία παρόμοια με τις πρακτικές των προϊσλαμικών πολιτισμών, φαίνεται ότι η συγκεκριμένη πλήρης ισλαμική νομική μορφή της περιουσίας που ονομάζεται βακούφι χρονολογείται από τον 9ο αιώνα μ.Χ.

Πηγή: <http://rokar-rokar.blogspot.com/2017/10/1821.html>

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ

